

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

Adres redactie: ds H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Administratie: Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220, Zeist

De Hel

(2)

Levend dood

Buitenstaander zijn is een hoogst onplezierige ervaring. Melaatsheid brengt dit met zich mee. We herinneren ons, hoe Aärons uit afgunst geboren (Ps. 106:16) verzet tegen (de man van) Gods keus gebroken werd. Als hij ziet hoe de melaatsheid bezit neemt van Mirjam, gunt hij zich geen tijd voor het kiezen van kiese woorden. Met schroom schrijven wij zijn crue typering over: ... laat haar niet zijn als een doodgeborene, wiens vlees reeds half vergaan is, wanneer hij uit de schoot zijner moeder komt.

't Is zonneklaar waaraan hij bij melaatsheid denkt. Letterlijk zegt hij: laat haar niet zijn als een dode.

Wie Ps. 88 leest, kan begrijpen dat velen de dichter voor een melaatse houden. Een levend mens — maar door de dood getekend: mijn leven is het dodenrijk nabij ... onder de doden is mijn verblijf (vs 4 v.v.). Had God niet inzake de melaatsheid geboden: afgezonderd zal hij wonen, buiten de legerplaats zal zijn verblijf zijn (Lev. 13:46)?

Bij wijze van uitzondering schijnt Israël dit gebod dan eens tot het bittere einde nagekomen te zijn. Bij het beleg van Samaria in Eliza's tijd, horen we — zélf s dan — van vier melaatse mannen **buiten** de poort, die met de dood in de schoenen lopen (2 Kon. 7:3). Zelfs een koning, Uzzia, ontkomt daar niet aan: als melaatse woont hij in een afgezonderd huis, want hij was **uitgesloten** van het huis des HEREN (2 Kron. 26:21). Psalm 88 met zijn volkomen uitzichtloos leed kon hem op het lijf geschreven zijn.

Afstand bewaren

Ook in het N.T., in Jezus' tijd, horen we nog herhaaldelijk van melaatsen. Vrijwel zeker handhaafde men ook toen nog de oude voorschriften van Lev. 13. Dus ook zij moesten afgezonderd wonen: hun verblijfplaats was **buiten** stad of dorp. Weer is de dood in de buurt: ... wekt doden op, reinigt melaatsen; en zelfs: drijft boze geesten uit (Mt. 10:8, vgl. 11:5).

Ook Lucas accentueert het „afstand bewaren”: toen Jezus een zeker dorp binnenging, kwamen Hem tien melaatse mannen tegemoet, die **op een afstand** bleven staan (Luc. 17:12).

Uit Jezus' woorden blijkt dat dit „afstand

bewaren” met name het heiligdom van God gold. Zowel de tien melaatsen van Luc. 17 als de ene van Luc. 5 worden verwezen naar het voorschrift van Lev. 13: ga heen, toon u aan de priester en breng het offer voor uw reiniging, gelijk Mozes voorgeschreven heeft.

In het voorbijgaan attenderen we erop, dat de leden van de stam van Levi naar verschillende kanten gespecialiseerd raakten — hier in het herkennen van de symptomen van een bepaalde ziekte en het vaststellen van „wel of niet genezen”.

Markant detail is ook hier weer het voorgeschreven reinigingsoffer. Cultische reinheid was een conditio sine qua non, een strikte eis voor de omgang met God, het verschijnen in Gods heiligdom. Zonder dien was men hiervan buitengesloten. Een excommunicatie die levenslang kon duren, zoals in het geval van Uzzia (2 Kron. 26:21). Hiervoor zal ook weer gegolden hebben de nauwe verbinding tussen melaatsheid en dood. Al wat riekt naar de dood, wordt uit Gods nabijheid gebannen.

Nog verder van huis

Bij melaatsheid is lang niet altijd (denk maar aan Mirjam, Gehazi en Uzzia) een direct verband tussen ziekte en zonde aan te wijzen. Van een excommunicatie wél op grond van bedreven zonde horen we bij de man die de Naam lasterde en de sabbatschennier. Beiden worden **buiten** de legerplaats gebracht en daar gestenigd (Lev. 24:23; Num. 15:36). Dat overkomt klaarblijkelijk ook Acham: met zijn gezin wordt hij naar het dal Achor gevoerd en daar stenigt men hem (Joz. 7:24 v.). Hier gaat de excommunicatie dus al verder: zij worden voorgoed uit dit leven gebannen. Zij mogen hier en nu niet meer mee doen: ze zijn buitengesloten, voorgoed buiten spel gezet en krijgen geen deel aan het beloofde land.

Daarmee is nog niet gezegd, dat zij voor eeuwig buitengesloten werden. De mogelijkheid van een bekering ter elfder ure, als van de moordenaar aan het kruis, blijft open. Dat staat verder aan God te beoordelen. Wij lezen alleen dat voor deze mensen op deze aarde geen plaats meer was. Waarbij we ook kunnen denken aan een Ananias en Sapphira. De extra dimensie van het voor eeuwig buiten staan behoeft hier nog niet aanwezig te zijn.

Buiten de legerplaats

Wel wijzen de genoemde voorbeelden al in deze richting. Ze zijn met heel wat andere te vermenigvuldigen. Het was een vondst van de catechismus-vertaler(s), toen het werkwoord „vóórbeelden” op papier kwam te staan (vr. en antw. 19). Duidelijk moest worden dat wat in het N.T. zijn vervulling vond, in het O.T. van te voren werd uitgebeeld. Alle „offeranden en andere ceremoniën der wet” (inclusief de hele tempeldienst) vormen a.h.w. een prentboek, een duidelijke illustratie van het gesproken en geschreven Woord. Illustratief in het kader van het begrip hel, zijn die ceremoniën der wet waarbij het „buiten de legerplaats” een duidelijke rol speelt.

Dat is het geval met het zondoffer, dat bijna helemaal moest worden verbrand (Ex. 29:14; Lev. 9:11). Weliswaar op een reine plaats (Lev. 4:12; vgl. 6:11 en Num. 19:9), maar toch buiten de legerplaats. Doorgaans is de woestijn symbool van onreinheid: de zondebok wordt op grote verzoendag naar

een onvruchtbare streek gebracht en daar, in de woestijn vrijgelaten (Lev. 16:22). Dat wordt natuurlijk zijn dood. Al wat zondig was of zelfs in de verste verte met dood en ontbinding te maken had (Num. 5:2; Deut. 23:10, 12; Num. 31:19) werd tijdelijk of voorgoed buiten de legerplaats gebannen. Buiten de plaats waar God zijn woning had. Ook de lijken van Nabal en Abihu, ontdaan van hun priesterlijk overkleed, moeten daar ter aarde besteld worden (Lev. 10:4, 5).

Niet voor niets herinnert de schrijver van Hebreëen aan het zondoffer, wanneer hij de gemeente er opmerkzaam op maakt dat ook Jezus **buiten de poort** (van Jeruzalem) heeft geleden (Hebr. 13:11 v.). Deze letterlijke en bedoelde excommunicatie gaat hier samen met de klacht: mijn God, waarom hebt Gij Mij **verlaten**?

De climax van de excommunicatie wordt dan ook gevonden in of liever buiten het nieuw Jeruzalem: **buiten** zijn de honden (onrein!) en de tovenaars, de hoereerders, de moordenaars, de afgodendienaars en ieder, die de leugen liefheeft en doet (Op. 22:15). Dit in schrille tegenstelling tot hen, die hun gewaden gewassen hebben (ontzondigd), opdat zij recht mogen hebben op het geboomte des levens en door de poorten **ingaan** in de stad (22:14; vgl. o.m. Mt. 25:34, 41, 46).

„Er buiten staan” wordt dus steeds meer toegespitst op zondaar-zijn en, als straf, geen deel hebben aan het leven. Leven dan genomen in bijbelse zin: in gemeenschap met God leven (Op. 21:2, 3).

De buitenste duisternis

Bij het woord hel stuitte we al op een samenhang met een diepe, duistere plaats, kuil, put, onderwereld. De gedachte van „er buiten staan” komt er duidelijk bij, vooral op die plaatsen waar sprake is van „de buitenste duisternis” (Mt. 8:12; 22:13; 25:30). De voor ons meest waarschijnlijke uitleg verwijst naar het typerende van een oud, oosters huis. De vensters zien uit op de binnenplaats. Deze is heel flauw verlicht door het ternauwernood uitstralende licht van de olielampen: de **binnenste** duisternis. Naar de straatkant is er alleen de blinde gevel; bovendien zijn de „straten” zo nauw dat zij 's nachts amper enig licht van boven vangen — van straatverlichting was uiteraard nog geen sprake. Ziedaar de **buitenste** duisternis. En daarin bevinden zich dan die vijf dwaze „bruidsmisjes” uit Jezus' gelijkenis (Mt. 25:1-13). Zij zijn letterlijk in plaats van genodigden ... buitenstaanders geworden. Zij komen de deur niet in. Zij mogen niet deelnemen aan het feest, de bruiloft. Binnen is het volop licht en vrolijkheid (Ps. 97:11). Maar in de buitenste duisternis alleen maar „geween en tandengeknars” — huilen van machteloze woede en spijt, omdat de deur gesloten en men zelf buitengesloten is. Men mag niet meedoen, men is buiten spel gezet. Buitenstaander ... levend dood, doodverklaard. Hier raken de beide betekenissen van het woord „hel” elkaar: er is geen weg terug, zoals bij de verloren (?) zoon (Luc. 15:24, 32). Die wás dood en is weer levend geworden!

E. R. Postma - Breukelen

KERKELIJK Leven

Over de eenheid der kerk

(3)

de opvatting der gereformeerde kerken

In het artikel van de vorige week hebben we aangetoond dat in de Heilige Schrift het woord ekklesia — in het nederlands: kerk, gemeente of, beter nog: vergadering — zowel gebruikt wordt ter aanduiding voor de totaliteit, de vergadering van alle gelovigen die over heel de wereld verspreid is, als ook voor de totaliteit, de vergadering van alle gelovigen die in één dorp, stad of stadsdeel wonen.

Wij hebben voorts ook gezien dat die vergadering van gelovigen op één plaats ook metterdaad en in de volle zin van het woord kerk, gemeente is. Niets van wat tot het „wezen” van de kerk hoort, is haar vreemd. Zij is niet een stuk of een afdeling van de kerk. Neen, zij is een volledige kerk, een kerk Gods in Christus.

Gehoorzaam luisterende naar de Schrift hebben de naar Gods Woord gereformeerde kerken steeds op deze stand van zaken ten aanzien van de kerk de volle nadruk gelegd.

Ten bewijze daarvan wil ik enkele uitspraken van Bavinck doorgeven.

Van alle plaatselijke, particuliere kerken, zo schreef hij, geldt dat zij elk voor zich een stuk voor stuk „het volk Gods, het lichaam van Christus, op het fundament van Christus gebouwd” zijn. Elke plaatselijke, particuliere kerk is namelijk op de plaats waar zij is precies hetzelfde „wat de gemeente in haar geheel is.” En Christus is voor zo'n plaatselijke kerk geheel en ten volle hetzelfde „wat Hij voor de ganse gemeente is.”

Het „wezen” van de ekklesia, de kerk of de gemeente ligt immers, zowel wat betreft de universele kerk als de plaatselijke, particuliere kerk, daarin dat zij het lichaam van Christus, het volk Gods is, bestaande uit mensen die de Here toegedaan en tot Hem bekeerd zijn, die de naam van discipelen, broeders, uitverkorenen, geroepen, heiligen dragen. En daarom is elke particuliere, plaatselijke kerk daar ter plaatse waar zij optreedt, een openbaring van de katholieke, universele kerk, van het volk van God.

Naar de leer van de Schrift, aldus Bavinck, is „iedere plaatselijke kerk een zelfstandige kerk, een complete kerk, hoe klein of gering zij ook moge wezen. Er zijn geen moederkerken in die zin dat de éne kerk over de andere zou mogen heersen, noch Jeruzalem, noch Rome heeft op zulk een regering aanspraak. Alle kerken staan gelijk omdat zij alle, al is de ene middellijkerwijze ook door andere gesticht, op dezelfde wijze, dat is rechtstreeks en volstrekt van Christus afhankelijk en aan zijn woord gebonden zijn”. En daarom dragen zij „evengoed als de kerk in haar geheel de naam tempel Gods 1 Cor. 3:16; 2 Cor. 6:11; bruid 2 Cor. 11:2, of lichaam van Christus, 1 Cor. 12:27.”¹⁾

institutie van de plaatselijke kerk

Dat elke plaatselijke, particuliere gemeente, een van iedere kerk onafhankelijke kerk is blijkt ook uit de ambtsdragers die daarin fungeren, of, anders gezegd: uit de institutie daarvan.

Toen de kerk na de grote Pinksterdag in

de wereld optrad werkten in haar de door Christus zelf geroepen apostelen. Zij waren de grondleggers der kerk. Hun taak was die te stichten. Daarom strekte hun ambtswerk zich uit over heel de wereld. Ze waren ambtsdragers van de wereldkerk. Maar omdat hun ambt was bezig te zijn aan de grondlegging der gemeente was het „éénmalig”. Het was juist daarom niet voor voortzetting vatbaar. Het apostolische ambt leeft in de kerk aller eeuwen te volle voort in het apostolische woord dat ons in het Nieuwe Testament wordt overgeleverd; dat de grondslag van de kerk blijft en dat in gemeenschap brengt met de Vader en zijn Zoon Jezus Christus. En met de apostelen verdwenen ook hun „eenmalige” medewerkers de evangelisten en de profeten.²⁾

Wanneer nu in het Nieuwe Testament behalve van de apostelen en hun „eenmalige” medewerkers van ambtsdragers gesproken wordt zijn dat zonder uitzondering mannen die alleen en uitsluitend werkzaam zijn in plaatselijke, particuliere kerken.

We willen iets van wat de Schrift over deze mannen en hun werk zegt memoreren.

We lezen in het Nieuwe Testament dat er in de gemeente werkzaam waren presbyters (oudsten of ouderlingen) episkopen (opzieners) herders en leraars, mannen die onderricht geven, voorgangers, krachten, diakenen en nog anderen.

We horen daarbij van leden der gemeente die bijzondere genadegaven (charismata) of Geestesgaven ontvingen om daarmee de gemeente te dienen. Zo wordt er gesproken van de gave der profetie, van het dienen, onderwijzen, vermanen, van het barmhartigheidsbetoon, het spreken in tongen, het genezen, helpen, besturen enz.³⁾

Bij het overwegen van wat het Nieuwe Testament over de ambtsdragers en die genadegaven zegt dringt zich als van zelf de vraag op of in de eerste gemeenten reeds een scherp onderscheid bestond tussen de kerkleden die met de hun verleende Geestesgaven de gemeenten vrijwillig dienden en de ambtsdragers — ook mannen vol des geloofs en des Geestes — die een bepaalde min of meer precies omschreven arbeid verrichtten zó dat die al hun tijd in beslag nam, en zij zich dus daaraan geheel en alleen wijdden.

Als zulke ambtsdragers worden in het Nieuwe Testament speciaal genoemd de oudsten of ouderlingen (de presbyters) de opzieners (de episkopen) en de diakenen.

Het heeft er alle schijn van dat met de woorden ouderlingen en opzieners wel zo ongeveer dezelfde funktionarissen worden aangeduid. De ouderlingen of opzieners hebben tot taak leiding te geven aan de gemeente. Ze moeten op de kudde toezien, haar hoeden, voor haar zorgen.⁴⁾ Ze behoren daarbij in staat te zijn te vermanen op grond van de gezonde leer en de tegensprekers te weerleggen.⁵⁾ Speciaal worden genoemd de presbyters die belast zijn met de prediking en het onderricht.⁶⁾ Paulus schrijft aan de Galatiërs dat degenen die onderricht in het woord ontvangen alle goed moeten mededelen aan hen die dat onderricht geven.⁷⁾ In de brief aan de Efeziërs is sprake van herders en leraars en als hun taak wordt genoemd het toerusten van de heiligen tot dienstbetoon.⁸⁾ Van een nauwkeurige omschrijving van de dienst van deze ambtsdragers is in al de aangeduide Schriftplaatsen evenwel geen sprake. En dat is ook niet het geval in 1 Tim. 3 en Titus 1 waarin bijzonder nauwkeurig de vereisten waaraan een ouderling of opziener moet voldoen, worden opgesomd.

Welke taak aan de diakenen was toevertrouwd is evenmin geheel duidelijk. De „ze-

ven mannen” van wie in Hand 6 sprake is moeten wel voor de armen zorgen, maar ze worden nergens diakenen genoemd. En van twee ervan wordt uitdrukkelijk gezegd dat ze ook preekten.⁹⁾ Waren die „zeven” misschien presbyters aan wie ook de verzorging van de armen was toevertrouwd? In ieder geval werden de gaven die de antiocheense christenen voor de arme broeders in Jeruzalem bijeen hadden gebracht aan de presbyters van de Jeruzalemse gemeente ter hand gesteld.¹⁰⁾ Waren er destijds misschien nog geen diakenen?¹¹⁾ In de brief aan de Filippenzen worden ze zonder nadere informatie omtrent hun arbeid naast de opzieners genoemd.¹²⁾ Ook in 1 Tim. 3, waar aangegeven wordt aan welke voorwaarden diakenen moeten voldoen, wordt van hun arbeid geen nauwkeurige omschrijving gegeven.

Als we de gegevens over het leven der oudste plaatselijke gemeente nagaan krijgen we daaromtrent globaal genomen het volgende beeld.

De gemeente is een organisme, een lichaam, een levende gemeenschap-in-de-Here, vol van de Heilige Geest. Ze wordt vooral ook daardoor gekenmerkt dat allen allen dienen met alles wat ze zijn en hebben. De leden ervan die de velerlei gaven ontvingen en/of tot presbyter, episkoop, herder, leraar, diaken waren geroepen werden niet daartoe aan die gemeenten gegeven opdat de leden daarvan minder zouden hebben te doen! Integendeel hun taak is vóór alles de heiligen te stimuleren tot een steeds meer omvattend dienstbetoon aan elkaar en aan allen die „buiten” zijn.¹³⁾ De genoemde bijzondere gemeenteleden, de charismatici — de mannen en vrouwen die bijzondere gaven hadden ontvingen — en de genoemde ambtsdragers stonden voorts allermint boven de gemeente. Integendeel ze stonden er middenin. Paulus schrijft b.v. zijn brief aan de Filippenzen niet aan de episkopen en de diakenen die dan de gemeente het nodige daaruit moeten doorgeven. Neen, hij richt zich daarin tot alle heiligen in Christus Jezus die te Filippi zijn **tezamen** met hun opzieners en diakenen.

Het is uit de Schrift voorts duidelijk dat de levende, actieve gemeente niet zonder leiding en besturing kon bestaan. Met het oog daarop heeft Christus dan ook gewild dat daarin mensen zouden worden geroepen en aangesteld aan wie bepaalde diensten blijvend zouden worden opgedragen en daarvoor verantwoordelijk zouden zijn. Daarom heeft Paulus onmiddellijk in de door hem gestichte gemeenten „oudsten” aangewezen.¹⁴⁾ En in de eerste door hem geschreven brief, die aan de Thessalonicenzen — ze werd enkele maanden na de geboorte van deze kerk verzonden — spreekt hij reeds van mannen „die onder u zich moeite getroosten, die u leiden in de Here en u terechtwijzen.” En hij vermaant de gemeente „hen zeer hoog te schatten in liefde, om hun werk.”¹⁵⁾

De dienst van deze mannen geschiedde uiteraard niet volgens een „reglement” of „orde”, maar, naar de aanwijzing van de apostelen, levend, persoonlijk, onder leiding van de Heilige Geest, „in de Here”.

Misschien is het zo dat men aan deze leiders van de gemeente eerst, naar analogie van wat in de joodse synagogen gevonden werd, de naam van „oudsten” gaf. Terwijl dezelfde funktionarissen in de heiden-christelijke gemeenten „opzieners” of „diakenen” werden genoemd. Deze laatste woorden waren in het staatsleven van de cultus van de heidenwereld van die dagen algemeen gangbaar.¹⁶⁾ Hoe dit ook zij, het is in ieder geval minder juist deze ambtsdragers „regeerders” te noemen. Want de enige die de gemeente regeert is Jezus Christus. Het woord regeren

C. Veenhof - Kampen

komt dan ook in verband met het ambt en de ambtsdragers in het Nieuwe Testament niet voor.

de reformatorische opvatting

In gehoorzaamheid aan de Schriften hebben nu de naar Gods Woord gereformeerde kerken reeds vóór eeuwen vastgesteld dat er in de kerk twee ambten zouden fungeren namelijk dat van ouderling en diaken.

Daarbij legden ze er de nadruk op dat deze ambtsdragers geen zier macht in zichzelf hebben. Hun „ambt” is naar zijn eigenlijke wezen niets anders, niets meer en niets minder dan „dienst”. Vóór alles is het een dienen van Christus die alleen en uitsluitend de heerschappij over zijn gemeente uitoefent. En omdat deze ambten naar hun wezen bestaan in een dienen van Christus, zijn ze ook een „dienst” aan de gemeente.¹⁷⁾

Dit dienen wordt omdat het een dienen van Christus is geheel en al bepaald door het woord van Christus. De „macht” van de genoemde ambtsdragers omvat niet anders dan het bedienen van wat in het woord van Christus is vervat. Anders gezegd: die macht is niet anders dan de „sleutelmacht”, de bediening van het Woord en de sacramenten.

Kort samengevat kunnen we het zo zeggen: de „macht” van de genoemde ambtsdragers is niet anders dan de macht van het woord van Christus, dat — en voor zo ver dat! — in zijn Naam en naar zijn wil door dezen wordt bediend. In dat woord vindt deze macht haar grond, inhoud, wettigheid, kracht en grens.¹⁸⁾

Om praktische redenen werd het ouderlingen-ambt reeds spoedig gesplitst in het ambt van, laat ik maar zeggen, „gewone” ouderlingen en van de ouderlingen die behalve tot het „gewone” ouderlingschap ook geroepen werden om in de samenkomst van de gemeente het Woord en de sacramenten te bedienen. De kerk besefte daarbij ter deze dat hiervoor speciale gaven en kennis nodig waren en dat deze arbeid alleen na een grondige beproeving en een wettige roeping aan leden der gemeente mocht worden toevertrouwd. Beunhazerij en wanorde waren naar hun overtuiging nergens, maar wel het allerminst in de kerk des Heren, toelaatbaar.

Dit is een en ander over de institutie der kerk door middel van de dienst der ambtsdragers die Christus in zijn kerk wil laten arbeiden.

En, zoals reeds gezegd werd: het arbeids-terrein van deze ambtsdragers is volstrekt beperkt tot de plaatselijke, particuliere kerk dóór welke en vóór welke ze groepen zijn.

Ambtsdragers die in de na-apostolische tijd over meer dan één particuliere kerken zouden zijn gesteld kent het Nieuwe Testament niet.

En deze stand van zaken is een nieuw bewijs dat elke plaatselijke, particuliere kerk een volledige, zelfstandige kerk is.

¹⁷⁾ Zie voor de opvattingen van Bavinck in deze nader mijn *Volk van God*, Amsterdam 1969, blz. 66-90. Zelfs in Rooms-Katholieke kringen begint het besef door te dringen dat volgens het N.T. de plaatselijke kerk volledig kerk is. Hans Küng schrijft b.v. in zijn *De Kerk*, Hilversum-Antwerpen, 271: „Zeker is de afzonderlijke plaatselijke gemeente niet eenvoudigweg dé ekklesia, het lichaam van Christus voor zover er immers ook andere plaatselijke gemeenten zijn die eveneens ekklesia, lichaam van Christus zijn. Maar ze is waarlijk ekklesia, lichaam van Christus, omdat de Heer in haar waarlijk, geheel en ongedeeld tegenwoordig is.”

²⁾ De eenmaligheid van het apostolische ambt blijkt vooral uit het woord van onze Heiland dat hij op Petrus als een petra zijn gemeente bouwen zal (Matth. 16:18). Een fundament wordt immers slechts éénmaal gelegd en is dan klaar. Op het fundament verrijst het gebouw, de tempel!

³⁾ In Rom. 12:6-8 en 1 Kor. 12:28-31 worden een reeks van gaven en ambtsdragers genoemd die aan de oudste gemeenten waren geschonken. Men krijgt uit deze Schriftplaatsen niet de idee dat deze reeksen volledig zijn.

⁴⁾ Vgl. 1 Tim. 5:17; Hand. 20:28; 1 Petr. 5:2.

⁵⁾ Titus 1:9.

⁶⁾ 1 Tim. 5:17.

⁷⁾ Gal. 6:6.

⁸⁾ Ef. 4:11.

⁹⁾ Stephanus (Hand. 6:8 v.) en Philippus (Hand. 8:4 v.).

¹⁰⁾ Hand. 11:30.

¹¹⁾ Opvallend is dat in Hand. 15:4 ervan gesproken wordt dat Paulus en Barnabas in Jeruzalem door de gemeente, de apostelen en de presbyters ontvangen worden! Van diakenen is daar geen sprake.

¹²⁾ Fil. 1:1.

¹³⁾ Ef. 4:11.

¹⁴⁾ Hand. 14:13.

¹⁵⁾ 1 Thess. 5:12/13.

¹⁶⁾ De episkopos is in de grieks-romeinse wereld een „Verwalter, dem innerhalb einer Gemeinschaft die Sorge für eine bestimmte Angelegenheit als dauernde oder Zeitweilige Aufgabe übertragen ist.” De soort gemeenschap kan verschillend zijn. Diakonos wordt zeer algemeen gebruikt. Het komt veel voor in verband met sacrale gemeenschappen en wordt in het bijzonder gebezigd ter aanduiding van mannen die voor de daarbij behorende maaltijden moeten zorgen.

¹⁷⁾ Het is een bijzonder goede greep geweest dat in de kerkorde de bepalingen over de ambtsdragers en de ambtelijke arbeid besproken worden in de afdeling die tot opschrift heeft „Van de diensten”.

¹⁸⁾ Calvin heeft de „macht” van de ambtsdragers op prachtige en lapidare wijze aldus omschreven: „Daarom moet men hier bedenken, dat alle gezag en waardigheid, die de Geest in de Schrift hetzij aan de priesters, hetzij aan de profeten, hetzij aan de apostelen, hetzij aan de opvolgers der apostelen toekent, in haar geheel niet eigenlijk gegeven wordt aan de mensen zelf, maar aan de dienst (ministerio), waarover zij gesteld zijn; of (om duidelijker te spreken) aan het Woord, welks bediening hun is toevertrouwd.” (Institutie IV, 8, 2).

☆☆☆

Bidstond voor de zending

In alle stilte is in de Geref. Kerk van Kampen een gewoonte ontstaan die naar ik meen waard is wat meer bekend te worden. En wel met de bedoeling en in de hoop dat ze zal worden nagevolgd.

Sinds enkele jaren wordt namelijk in Kampen elke eerste zaterdagavond van de maand een bidstond voor de zending gehouden.

Zoals onze lezers vermoedelijk wel weten wordt door de Geref. Kerk van Kampen het Evangelie gebracht aan de Zoeloe's in Zuid-Natal. Daar werken twee van haar predikanten, nl. ds Vonkeman en ds Reitsema. Een jaar of tien geleden werd met de prediking daar begonnen en nu wordt door de beide zendelingen met assistentie van hun helpers reeds op een twintigtal plaatsen gepreekt en traden ruim dertien honderd Zoeloe's tot de gemeente van Christus toe.

Dit van de kerk van Kampen uitgaande zendingswerk wordt door een kleine dertig „zusterkerken” gesteund. Dat zijn de zogenaamde „steunbiedende” kerken. Zij worden in heel de arbeid betrokken. Met hen worden alle zendingszaken besproken. Maar uiteindelijk is het de kerk van Kampen die de beslissingen neemt en voor het zendingswerk verantwoordelijk is.

Zoals ik zei wordt nu elke maand in Kampen een bidstond voor de zending gehouden. Uiteraard wordt hiervoor ook in de zondagse kerkdiensten gebeden. Maar door velen werd de behoefte gevoeld dat ook te doen in een speciale bidstond waarin concreet de noden van de zendingsarbeid aan God worden bekend gemaakt.

Deze bidstonden zijn eenvoudig van opzet. Een lid van de gemeente heeft de leiding. Telkens een ander. Hij geeft een psalm of gezang op en leest een gedeelte van de Schrift. Daarna worden er door leden van de zendingscommissie steeds twee brieven voorgelezen — een van ds Vonkeman en een van ds Reitsema — waarin een gedetailleerd overzicht wordt gegeven van de stand van het werk op het moment waarop die brieven worden geschreven. We horen dan van de zorgen, de tegenslagen, de moeiten, de gevaren, ook van de zegeningen in de verschillende facetten van het zendingswerk.

Na de lezing van deze brieven wordt in verband met het gehoorde gebeden en gedankt. Er wordt zo gebeden voor met name genoemde mensen — helpers, verpleegsters, onderwijzers met hun moeiten en zorgen — voor het werk in de scholen en de kliniek, in verband met tegenwerking en tegenslag enz. Er wordt vooral ook gedankt voor de zegen die God schonk en voor de gemeenten die de genade ontvingen dit werk te mogen doen. Deze gebeden hebben zo een meer concrete inhoud dan dat in die van de zondagse kerkdiensten mogelijk is.

Het is een verblijdend verschijnsel dat deze bidstonden steeds door gehouden konden worden. Het aantal deelnemers eraan varieert van honderd tot honderdvijftig.

Behalve deze bidstonden worden in de wintermaanden een aantal zendingsavonden gehouden waarin dia's van het zendingswerk worden vertoond die via een geluidsband door de zendelingen zelf worden toegelicht.

De bedoeling van dit alles is de gehele gemeente in het zendingswerk te betrekken. Een kerk die niet lééft voor de zending is dood. En een zending die niet gedragen wordt door een biddende gemeente blijft onvruchtbaar.

Tenslotte wil ik nog medelen dat door de gemeente van Kampen voor de zending negentig duizend gulden per jaar wordt geofferd. Dat is dertig gulden per „ziel”.

De gave is de zuster van het gebed!

C. V.

bezoek

*Dan komt de dominee op een bezoek,
bekijkt de kamer voor hij gaat beginnen
met zijn gesprekken uit de linkse hoek,
vindt dat de koopman zich meer moet bezinnen.*

*Die denkt voortdurend aan het grote boek,
dat hij goed kent van buiten en van binnen.
Desinteresse gaat het bij hem winnen,
hij wrijft de cognacglazen met een doek.*

*Later, even voordat hij gaat naar bed,
wanneer de afwas is opzij gezet,
loopt hij in diepe aandacht langs de muren,
vermoedt, als vroeger thuis, thans bij de burens
het zachte spreken in een lang gebed.*

Hij weet hoe lang zulk een gesprek kan duren.

Uit:

De koopman en zijn tijd.

Uitgave J. H. Kok N.V. - Kampen.

SOEMBA

„Opleiding” tevens ontwikkelingshulp

Wilt u meehelpen aan het „Project-Rende”?

Niet slechts in de Christelijke, maar ook in de Algemene Nederlandse Pers verschijnen er bijna periodiek berichten over „HONGER OP SOEMBA”. Zelfs in een Canadees plaatselijk nieuwsblad verscheen medio 1969 een bericht, dat op Soemba tengevolge van droogte en overstromingen hongersnood heerste. Dat was voor een broeder in Canada aanleiding om naar Soemba te schrijven teneinde wat nadere inlichtingen te ontvangen. Het antwoord, dat we naar genoemde Canadese broeder verzonden, lijkt ons geschikt om ook onze brs en zrs in Nederland nadere informatie te verschaffen over de situatie op Soemba. Daarom laten we ons antwoord hier (vrijwel ongewijzigd) volgen:

„HONGERSNOOD” EEN BIJNA PERMANENT VERSCHIJNSEL

Vrijwel elk jaar is er hier hongersnood. Zo'n woord moet u niet verkeerd verstaan: het is niet zo, dat er mensen sterven van de honger, maar ze hebben alleen te weinig te eten. Men kan daarom beter spreken van „voedselschaarste”. Dat er vrijwel elk jaar hongersnood is, is hoofdzakelijk te wijten aan de mensen zelf, die gespeend zijn van elk economisch inzicht en ook nogal lui zijn. Het is helaas nog niet zover dat onze kerkleden hierop een uitzondering vormen. Zij moeten in dit opzicht nog leren verstaan het Schriftwoord: „Gij geheel anders! Gij hebt Christus leren kennen!”, zodat ze ook iets van des HEEREN Cultuuropdracht gaan verstaan. De mensen o.a. dat bij te brengen, is een heel moeizaak werk, maar ik ben blij dat ik daaraan mag medewerken. Het bericht, dat in uw plaatselijk nieuwsblad stond, is in zoverre juist, dat er inderdaad wel „hongersnood” heerst, maar die droogte en overstromingen hebben er niet veel mee te maken. Droogte heeft men hier elk jaar in de zgn. „droge tijd” en „overstromingen” heeft men hier ook telkenjare in de natte moesson, d.w.z. bandjirs die natuurlijk ook vruchtbare grond naar de zee voeren. Maar vooral dat laatste is ook weer eigen „schuld”, omdat men hier (ondanks verbod van overheidswege en talloze adviezen van ons en anderen) op grote schaal doorgaat met de ontbossing; men steekt nl. hele bossen in brand, opdat men daar dan tuinen kan aanleggen die „lekker vruchtbaar” zijn, en als na een paar jaar dat stuk niet zo vruchtbaar meer is, zoekt men weer een nieuw stuk bos op. Het gevolg van deze ontbossing is natuurlijk erosie, die werkelijk schrikbarende vormen heeft aangenomen.

VOORZICHTIG MET „HULP”

Maar met dat al verandert men op korte termijn niets aan de toestand hier, wat o.a. inhoudt dat „hongersnood” een bijna permanent verschijnsel is. En natuurlijk moet er dan geholpen worden. Op particulier initiatief in Nederland is er (in 1969) een actie in het leven geroepen om in deze acute nood te voorzien. Deze actie heeft zoveel opgebracht, dat we ruim voldoende hebben om in de acute noden van brs en zrs te voorzien. Overigens moeten we met dit soort hulp wel wat voorzichtig zijn, want — zoals ds Tanahomba zegt — de mensen „tambah malasadja”, de mensen worden er maar lui van. Dat is het grote probleem hier: zeg je tegen de mensen: „Hier heb je gratis eten, neem

maar aan en als je niet genoeg hebt, kom dan maar rustig wat meer vragen”, dan zeggen ze al heel gauw: „Dat is prachtig zeg, we hoeven ons niet in te spannen om wat meer uit onze tuin te halen, en als we oogst hebben, kunnen we dadelijk de opbrengst verkopen, want als we zelf gebrek krijgen, kunnen we naar Mau Maru gaan om eten te halen.

WAARIN DE GEMEENTEN ONZELFSTANDIG ZIJN

Daar komt bij, dat de gemeenteleden over het algemeen slecht hun roeping verstaan t.a.v. de instandhouding van de eredienst, met het gevolg dat de goeroe's en predikanten zelf in hun levensonderhoud moeten voorzien en dus, net zoals de anderen, hun tuin hebben om in leven te blijven.

P. P. Goossens - Amersfoort

Hier in Mau Maru is de OPLEIDING gevestigd. De kerken sturen wel jongens om hier de Opleiding te volgen teneinde goeroe-Indjil te worden, maar de kerken prakizeren er niet over (een enkele uitgezonderd) om enige steun naar Mau Maru te zenden, zodat wij hier zelf maar moeten zien hoe we met ons uitgebreide „gezin” (bij elkaar 32 mensen) in leven kunnen blijven. Je kunt ze dat eigenlijk niet kwalijk nemen, want ik zit hier tenslotte en ik ben een Nederlander, en een Nederlander is volgens de mensen hier altijd schatrijk. En nu is het wel zo, dat ik door de kerken hier beroepen ben en zonder tractement naar Soemba vertrokken ben (in Nederland is een actie gevoerd om de overtochtscosten voor ons gezin te bekostigen, een actie overigens die bijzonder gezegend is verlopen!), maar niettemin ben ik natuurlijk een schatrijk iemand, want niemand heeft zulke mooie spullen als ik. Zolang we hier zijn, hebben we slechts éénmaal plm. 20 blikken ongepelde rijst ontvangen: een hoeveelheid waar de leerlingen van de Opleiding nog geen maand genoeg aan hebben. Ik zeg dit alles niet om te klagen; integendeel, want wij persoonlijk hebben nog geen ogenblik gebrek gehad, omdat je met een klein beetje geld al heel wat kan krijgen; maar ik zeg dit, opdat u een beetje de situatie zult begrijpen en zult kunnen verstaan, dat men de

mensen niet zo erg helpt, als men slechts met bepaalde acties in hun actuele nood voorziet, maar dat werkelijke, effectieve hulp gericht moet zijn op opheffing van de structurele nood.

DE BESTE HULP

De beste hulp is natuurlijk: de verkondiging van het Evangelie! Daartoe moeten jongens opgeleid worden; daarvoor is een OPLEIDINGSSCHOOL nodig. Maar juist door die structurele nood kan die opleidingsschool eigenlijk niet bestaan, doordat de Kerken zelf haar niet in stand (kunnen) houden. Als die Opleidingsschool, wat haar bestaan betreft, van de Kerken hier afhankelijk zou zijn, dan zou zij — bij wijze van spreken — vandaag al gesloten moeten worden.

Daarbij komt, dat de situatie in Mau Maru niet meer zo gunstig is als weleer. Door erosie is de bergstreek erg onvuchtbaar geworden, met het gevolg dat de meesten hier weggetrokken zijn om in de kuststreek gemakkelijker levensvoorwaarden te vinden. We zitten hier nu al betrekkelijk in de eenzaamheid. Ook zijn er hier vrijwel geen heidenen meer, zodat de leerlingen van de Opleiding de „praktische oefenschool” van de Evangelieverkondiging (zoals weleer) nu moeten missen; het huis en de bijgebouwen zijn vreselijk vervallen, zodat het vrijwel onbegonnen werk is met herstelwerkzaamheden te beginnen, het zou economisch ook niet verantwoord zijn: nieuwbouw zou goedkoper komen. Overigens zouden bouwmaterialen hierheen vrijwel niet opgevoerd kunnen worden (alleen maar met onze jeep), omdat de weg van de kust hierheen vreselijk slecht is, zodat geen enkele vrachtauto-bezitter de tocht hierheen durft te ondernemen (in de regentijd durft niemand hem te berijden, omdat de „weg” dan speklad is en langs peilloze ravijnen voert; noodgedwongen rijden wij deze weg wel in de regentijd, omdat o.a. voedsel van de kust opgevoerd moet worden). Om bovengenoemde (en ook andere) redenen heeft de Synode van oktober 1968 besloten om de Opleiding te verplaatsen naar Rende. Hoofdmotief voor deze verhuizing was: het landschap Rende is nog volslagen heidens.

EEN OPEN DEUR IN RENDE

Totnogtoe was deze streek a.h.w. hermetisch gesloten voor het Evangelie, vooral onder invloed van de resp. Radja's (koningen), die de mensen verboden om christen te worden. Maar na het overlijden van de laatste Radja in 1965, zijn nu in deze streek, waar men altijd zo taai aan het heidendom heeft vastgehouden, „open harten” voor het Evangelie gekomen, volgens de broeders hier. Ds Tanahomba zelf behoort tot de adel van Renda en is daar altijd (vanwege zijn persoonlijkheid) een zeer geëerd en gezien iemand gebleven, ondanks het feit dat hij één van de heel weinige Rendinezen is, die zijn hart aan Christus heeft gegeven. Er is nu een soort geestelijk vacuum in Rende ontstaan: het geloof in de Marapoe heeft men veelal verloren, terwijl men nog wel de heidense vormen in acht neemt, „bij gebrek aan beter”. Al verschillende malen heeft men ons gevraagd een goeroe te zenden om daar het Evangelie te verkondigen, maar vanwege het grote goeroe's-tekort kon aan dat verzoek tot nu toe helaas niet voldaan worden. En het merkwaardige is, dat men juist op onze komst (d.w.z. van de Vrijgemaakte Kerken) gesteld is, en niet graag ziet dat de G.K.S. (= synodale kerk) daar begint zending te drijven. Dat hangt volgens onze broeders hiermee samen: de Rendinezen zijn over het algemeen nogal radicaal; als ze heidenen zijn, willen ze ook echte heidenen zijn, maar als ze christen willen worden, dan willen ze het ook helemaal worden. Nu heeft men voor de G.K.S. over het algemeen weinig achting, omdat daar allerlei heidense praktijken getolereerd worden; in feite is men vaak alleen naam-christen. Onze kerken staan bekend als „keras” (d.w.z. streng, principieel) en eisen dat men alle heidense praktijken laat varen. Vaak merk ik, dat onze broeders dat „keras” als een eretitel beschouwen, en er ook wel een beetje trots op zijn, dat ze „keras” zijn (en dat is natuurlijk ook weer gevaarlijk, want dan dreigt het gevaar van het Farizeïsme; de Farizeërs waren er

immers ook trots op, dat ze zo „nauwgezet” waren. Daarom is het ook zo belangrijk dat de gemeentelieden — die vaak analphabect zijn — werkelijk het Evangelie zuiver horen verkondigen, en daarvoor zijn nodig: goed opgeleide goeroe's).

PROBEREN „SELFSUPPORTING”

TE WORDEN ... EN TEVENS

ONTWIKKELINGSHULP

Het hoofdmotief voor de voorgenomen verhuizing naar Rende is dus: betere mogelijkheden voor de Evangelieverkondiging. Ook een belangrijk motief is dit: de kerken, althans de afgevaardigden ter Synode, begrijpen heel goed, dat de Opleiding niet in stand kan blijven, als die Opleiding voor het levensonderhoud van docent(en) en leerlingen afhankelijk is van de steun der eigen kerken. De Opleiding zou dan vanwege „hongersnood” permanent gesloten moeten worden. En men begrijpt ook heel goed, dat men niet altijd afhankelijk kan blijven van „Holland”. De gekozen plaats van vestiging in Rende is nl. heel gunstig: het klimaat is daar goed, de grond is er bijzonder vruchtbaar; aan water is daar geen gebrek; de plaats is uitgestrekt, zodat we volop ruimte hebben om de nodige bouwsels te doen verrijzen (Opleidingsschool, internaat, huizen voor docenten). Het is de bedoeling, dat we daar zelf tuinen aanleggen, zodat de Opleiding in zijn eigen levensonderhoud kan voorzien. Tevens ligt het dan in de bedoeling dat de tuinen daar a.h.w. „model” zullen zijn voor de gemeenten en dat leden van de resp. gemeenten daar beurteilungen zullen komen werken en daar zullen leren hoe je in werkelijkheid een tuin moet bewerken (want daar heeft men hier nog maar weinig verstand van, met het gevolg de voortdurende „hongersnood”, terwijl er in werkelijkheid vruchtbare grond in overvloed is). En wat zou het dan fijn zijn als er op den duur een landbouwdeskundige kon komen, die aan dit werk dan de leiding kan geven, die hier zo broodnodig is.

ZAL HET MOGELIJK ZIJN ?

Maar het eerste, onmiddellijke doel is dus: **beter huisvesting van de OPLEIDING en voorwaarden scheppen, opdat de OPLEIDING kan blijven bestaan zonder daarvoor permanent van de hulp van brs en zrs in Nederland afhankelijk te blijven.** Het **PROJECT RENDE** is dus het enige en grote project van de Kerken hier; een project, dat de kerken hier zelf echter niet kunnen bekosti-

gen, omdat het verre haar draagkracht te boven gaat. De kosten zullen naar raming Rp. 4.000.000,— (omgerekend ongeveer f 40.000,—) bedragen. Volgens u misschien niet zo'n groot project, maar voor de mensen hier een onvoorstelbaar groot bedrag. Voor het project-Rende is nog geen enkele actie gevoerd, en er is dus nog geen enkele hulp daarvoor ontvangen. Er zijn in Rende wel enige gemeentelieden aan het bomen hakken en planken zagen, maar omdat de financiën te enenmale ontbreken, vordert het werk maar uiterst traag en kan het niet voltooid worden. De Kerken hier (en ik trouwens ook) achten het project-Rende véél en véél noodzakelijker en nuttiger dan allerlei andere eenmalige acties (die gericht zijn op acute nood), omdat die acties de structurele nood niet in de wortel aantasten, maar veeleer bevorderen dat er steeds actuele nood blijft bestaan („luiheid” wordt beloond met gratis eten, terwijl men van oudsher te zeer geneigd is om, wat de instandhouding en uitbreiding van Gods Kerk betreft, op „Nederland” te leunen, verwachtend dat die „rijke kerken” wel de materiële verzorging van de goeroe's en de Opleiding op zich zullen nemen).

EEN PERSOONLIKE VRAAG AAN U

De **VRIJGEMAAKTE KERKEN VAN OOST-SOEMBA** c.a. hebben mij gevraagd de aandacht van de brs en zrs in Nederland op dit project-Rende te vestigen en hun hulp te vragen om het te kunnen verwezenlijken. Graag voldoe ik aan dit verzoek: **WILT U ONS HELPEN BIJ DIT ZEER NOODZAKELIJKE WERK, OPDAT DE OPLEIDING ZAL KUNNEN BLIJVEN BESTAAN?** Door uw hulp werkt u mee aan:

- ☆ **BETERE MOGELIJKHEDEN VOOR DE EVANGELIEVERKONDIGING;**
- ☆ **DE SOEMBANESE KERKEN TE HELPEN — ook materieel — OP EIGEN BENEN TE STAAN;**
- ☆ **ONTWIKKELINGSHULP IN DE WARE ZIN VAN HET WOORD.**

Mogen we hierbij op uw hulp rekenen? Dan gaarne uw bijdrage op **gironummer 1768194 t.n.v. Penningm. Zendingscommissie Geref. Kerk te 's-Gravenhage-Z.W., met bijvermelding: „RENDE”.**

Van de ontvangen bedragen hopen we t.z.t. aan alle gevers/geefsters verantwoording te doen. Helpt U ons toch a.u.b., opdat de levende verkondiging van Gods Woord op Soemba vernieuwend kan werken.

(INGEZONDEN)

Linnengoed voor L'ABRI Nederland

Wie kan en wil ons een laken of een sloop sturen? Er is veel linnengoed nodig voor het huis dat L'ABRI Nederland, zo de Here wil, in maart a.s. gaat openstellen voor mensen in nood. Wat zijn we dankbaar dat er een plaats komt om mensen op te vangen en te helpen in hun moeilijkheden, mensen, kerkelijke en buitenkerkelijke, jongeren en ouderen, die voor 't eerst of opnieuw de weg naar Christus moeten vinden.

God heeft ons gebed verhoord en het zo geleid, dat het huis „Kortenhoeve”

in Eck en Wiel (Betuwe) geschikt en financieel bereikbaar is gevonden voor het huisvesten van enkele tientallen mensen voor kortere of langere tijd. Het nodige geld is nog niet helemaal bij elkaar, en daarom zou het fijn zijn als de inrichting niet te veel gaat kosten. Servies en bestek zijn al aanwezig, maar linnengoed is een belangrijke post, en daar moeten we nog mee beginnen. Wie helpt? Een theedoek, handdoek of badhanddoek is natuurlijk ook heel welkom.

Uw gebed, of de Here de mensen van Zijn keuze naar Kortenhoeve wil sturen, en uw gebed voor hen die deze taak op zich nemen, moge van het begin af het werk vergezellen.

Namens de vrienden van „L'ABRI-Nederland”,

J. v. Seventer-v. Raalte,
Sportlaan 10b, Katwijk a.Z.
G. H. Anneveldt-Scholten,
Parkstraat 14, Assen,
telefoon 05920-14116 (ook voor nadere inlichtingen).

TE BERDE

Op de dag, dat dit nummer van dit blad verschijnt wordt vergaderd in Brussel, een conferentie van Joden uit héél de wereld, om te protesteren tegen de behandeling van de Joden in Sowjet-Rusland.

De Belgische regering heeft gelukkig de moed gehad om een protest van Rusland tegen deze conferentie van de hand te wijzen.

De houding van de huidige regering in Rusland is niet anders dan de houding van het regime van de Tsaren in Rusland.

Nog steeds is de Jood de zondebok.

In Brussel is David Ben Goerion aanwezig.

De „Drees” van de staat Israël.

Wie de memoires van Chaim Weizmann vergelijkt met de levensbeschrijving van Ben Goerion door Michel Bar-Zohar, wordt het direct wel duidelijk dat deze twee grote Joodse politici — bepaald geen vrienden van elkaar — het tóch eens waren over de stichting van de staat Israël.

Het is geen wonder dat de Russen bezwaar maken tegen een congres van Joden, dat zich bezig zal houden met de positie van de Joden in Rusland.

Weizmann kwam uit Rusland.

Ben Goerion ook.

En hoewel ze soms elkaars bloed wel konden drinken, hebben deze twee mannen een groot aandeel gehad in de stichting van de staat Israël.

Dat Ben Goerion in Brussel aanwezig is, moet de Russen wel een doorn in het vlees zijn.

Want Ben Goerion, geboren in 1886, was al een slachtoffer van de vervolging van de Joden in Rusland toen er van een communistisch bewind nog geen sprake was.

Dat de huidige machthebbers wat dit betreft in niets verschillen van Tsaren, maakt wel duidelijk, dat een verschil in maatschappij-inrichting, nog geen verschil maakt in de houding tegenover de Joden. Dan blijft er de haat van „de helden” tegenover Gods uitverkoren volk.

☆☆☆

Verbazingwekkend is de eis van de Verenigde Naties én van de Verenigde Staten van Amerika aan Israël om genoeg te nemen met de grenzen van vóór de oorlog in 1967.

Dat de secretaris van de V.N., Oe Thant, deze eis stelt is nog te begrijpen.

Hij vergeet daarbij, dat als hij niet zulk een groot politiek onbenul aan de dag had gelegd, de huidige situatie zich in het geheel niet had voorgedaan. Hij was immers de man, die op de eerste kik van Nasser niet wist hoe snel hij de troepen van de V.N. terug moest trekken.

Wat heeft hem bewogen toen?

Jodenhaat soms?

Nu doet hij verontwaardigd als de staat Israël een deel van het grondgebied van de staat, dat momenteel door de V.N. in gebruik is, benut wordt voor het bouwen van huizen.

☆☆☆

Nog gekker is dat de Nederlandse regering, zonder oppositie in het parlement, bezeten door klein vaderlands gedoe, zich accoord verklaard heeft met de resolutie van de Veiligheidsraad, waarbij aan Israël gevraagd werd zich terug te trekken achter de grenzen van de oorlog in 1967, door de Verenigde Naties uitgelokt.

Die resolutie betekent óók van Israël te vragen Jeruzalem op te geven.

Nog afgedacht van alle Bijbelse gedachten, is dat ongeveer hetzelfde als van Nederland te vragen Amsterdam niet meer te beschouwen als een stad van Nederland.

Als er ooit een Joodse stad is geweest, dan is dat Jeruzalem.

Wat is Israël zonder Jeruzalem?

Wat is Nederland zonder Amsterdam?

Wat is Egypte zonder Caïro?

☆☆☆

Als dit land nog een knip voor de neus waard is, dan verklaart de Nederlandse regering onomwonden dat een opgave van Jeruzalem door Israël even vreemd is als aan Egypte te vragen Caïro op te geven.

☆☆☆

De grenzen van Israël zijn nog steeds niet de grenzen van Ezech. 13 : 20.

Wie zal die belofte tegenhouden?

Heeft de overheid een gezicht?

Aanstaande maandag kan voor u een slechte dag worden. Het kan ook dinsdag of woensdag zijn. Dan kunnen er enkele als heren geklede ambtenaren aan uw deur komen, om u in naam der koningin een dwangbevel te betekenen! Dat komt ervan, als u niet tijdig de aanslag in het generale cohier van de Dienst voor Buitenparlementaire Acties en Steun aan Onderontwikkelden voldoet. En had u het nu nog op een minnelijke schikking laten aankomen... maar nee hoor. Nu kost het u misschien vier honderd zeven en tachtig gulden en zestig cent buiten de kosten van dwangbevel en exploit, vermeerderd met rente en verschotten. Het kan zijn, dat het bedrag iets anders ligt. Het kan zijn, dat het van een ander departement komt. Het kan zijn — als u veel geluk hebt — dat die kerels u helemaal overslaan. Maar stel dat ze kwamen: wat dan? Zou u ze niet serieus te woord staan?

Welnu, dat krijgt u met deze maatschappij, waarin we vergroeid zitten. De overheid, die allerlei openbare diensten aan zich trekt — electriciteits- en watervoorziening, riolering, posterijen, telefoon, telex, gedeeltelijk ook radio en televisie; en die allerlei wetten laat uitvoeren door semie-overheidsorganen — van huizenbouw en auteursrechten af tot sociale verzekeringen en ziekenfondsen toe; die overheid zit overal — maar je ziet haar nergens.

Weet u of een portvrije envelop werkelijk van de overheid komt, of alleen maar een frivool grapje van een postorderbedrijf is? Weet u, of de man die uw lichtmeter opneemt inderdaad uw lichtmeter moet openemen, en geen inbreker in spé voorstelt? Of de agent, die u tot stoppen sommeert, werkelijk een politieagent is? We zijn allemaal even makke schapjes en laten ons allemaal even gemakkelijk in de boot nemen. Omdat we overal een overheid achter zien of vermoeden. De overheid heeft iets van de Grote Broer van Orwell: de onmenselijke moloch, die alles ziet, alles weet, alles onthoudt, alles regelt, alles verbiedt, en die nergens te vinden is als je hem zoekt. Orwells boek „1984” laat in het midden, of de Big Brother al dan niet persoonlijk bestaat; laat de mogelijkheid open, dat alleen de idee aanwezig is, en voorts de uitvoerder van die idee. De priesters van de minotaurus op Kreta, duizenden jaren geleden, verheimelijkten immers ook stelselmatig, dat hun monster al lang dood was. Als het ooit bestaan heeft. En zulke gedachten doen de vraag rijzen: hoe ziet onze nederlandse overheid er eigenlijk uit? Heeft die wel een gezicht?

Die overheid heeft veel gezichten, vaak zeer menselijke. We vinden haar met het gezicht van onze dorpspolitieagent. We zien haar ook wanneer de belastingcontroleur enkele details van uw aangifte komt bespreken. U hebt er mee te maken, als u een jachtacte aanvraagt, of een proeve van rijbekwaamheid in een motorrijtuig op meer dan twee wielen wilt afleggen. En dan herkent u ineens een mannetje, dat bij u in de straat woont, dat zijn brood bij dezelfde bakker haalt.

Mij heeft altijd die vraag ge-intrigeerd: hoe menselijk is de overheid eigenlijk? Toen ik als jongen — het was in de jaren van de rijwiel-belasting — eens werd aangehouden om mijn belastingplaatje te tonen, keerde ik het gesprek om, bij wijze van proef. Ik vroeg de jonge ambtenaar, of hij vooraf wilde bewijzen dat hij bevoegd was mij aan te houden en deze vraag te stellen. Dat deed hij gráág — hoe ongewoon mijn verzoek blijkbaar ook was — want hij scharrelde in al zijn zakken teneinde, op het nippertje van

mijn geduld, zijn ministeriële volmacht op te diepen. Die volmacht heb ik kritisch gezien, de foto met zijn gezicht vergeleken, het signalement gecontroleerd en toen teruggegeven met: dank u, het is in orde. Terwijl hij beleefd het stuk aanvaardde en mij groette, vertrok ik. A propos — ik had mijn belastingplaatje helaas niét op zak, maar dat heeft hij nooit geweten.

Begrijpt u dat deze gebeurtenis diepe indruk maakte op mijn jeugd en nog zo ontvankelijk gemoed? De overheid bedient zich van mensen, soms ijdele mensen als u en ik, die er trots op zijn dat ze een zo goede reputatie bezitten, dat ze tot ambtenaar zijn bevorderd. Maar zó kriebel je ze achter hun oren, of ze vergeten hun Hoge Opdracht.

Ik herinner me de terreur destijds van een groepje motorpolitie in Haarlem. Het leek wel of die zwartleren duivels op hun gonzende Harley Davidsons de machtswellust uitstraalden. Ieder probeerde ze uit de weg te blijven. Eens hebben ze me ingehaald in een stille straat. Ik fietste uiterst rechts. Toen ze me voorbij waren gingen ze langzamer rijden. Langzamer dan ik kon fietsen. Ik drukte me uiterst rechts in de goot, maakte me zo klein mogelijk, en schoof ze voorzichtig voorbij, noó altijd in de goot. Maar nee hoor: een barse stem beval me stil te staan, af te stappen en me bekend te maken. Toen kwam de les: of ik niet wist, dat ik hen niet rechts mocht inhalen; ik had met een boog links om hen heen moeten rijden. Hoe komt een mens op de gedachte: zijn medemens voor de loop van een kanon te laten passeren! Maar deze overheidsdienaren waren in hun terreur kleine mensen, niet meer en niet minder. Toen een van hen, bij een wilde jacht, uit de zijspan werd geslingerd en dood tegen de grond kwakte, gromde de stad tevreden.

En neem nu vandaag de volkstelling. Want daar gaat dit artikel over, zoals u al lang had begrepen.

De overheid vraagt u ditmaal het hemd van het lijf, wil alles van u weten. Ook dat, wat u zelf nauwelijks weet. En de wet — dat is de geschreven overheidswil — gebiedt u naar waarheid te antwoorden, op poene van water-en-brood of geldboete. Je zou willen weten: wie zit daar nu achter, wie krijgt al mijn geheimpjes te zien, en wie belooft me daar zo discreet mogelijk en onder strikte geheimhouding mee te zullen spelen?

Het antwoord op die redelijke vraag gaf de Telegraaf van 6-2-71. Die publiceerde namelijk alle gewenste gegevens over... drs L. J. S. de Jonge, Hoofd van de Hoofdafdeling Algemene Tellingen van het Centraal Bureau voor Statistiek te 's Gravenhage. Een stuk om van te schrikken. Bij wijze van lugubere grap publiceerde men alle antwoorden, die deze „oppervolksteller” zelf zal moeten invullen, op de vragen welke hij ú voorlegt. Zijn voornamen, geboortedatum, woonplaatsen, namen van zijn ouders, godsdienst, studie (ook het vak waarvoor hij een tentamen moest overdoen), de grootte van zijn huis, het huurbedrag dat hij voor de belastingdienst opgaf (en dat volgens onderzoek lager was dan de werkelijkheid), het aantal kamers dat hij gebruikt en het inkomen dat hij tenminste verdient, de wijze waarop hij zijn laatste auto betaalde en waar hij die stalt (op straat), en tenslotte dat zijn privaat op een openbaar riool is aangesloten en dat meneer zich verheugt in het bezit van een ligbad. Meer informatie kunt u toch niet wensen! En dit alles onder het motto: alles is al bekend, geheimhouding bestaat niet — maar

laat de overheid ons wat meer privacy gunnen!

Komt de menselijkheid van deze overheidsdienaars wat uit de verf? Zit ook u te knorren van oprecht plezier omdat die man, die ons allen het hemd van het lijf vraagt, nu zelf in zijn hemd staat? Waarschijnlijk wel. Er zit een kortsluitinkje tussen ons idee van een onmenselijke overheid en onze ervaring van een zeer menselijke realiteit.

Dat doet me denken aan de golf van vreugde, die door ons land ging toen destijds de toenmalige directeur van het Bureau voor Afgifte van Rijvaardigheidsbewijzen (hebt u dat?) beboet werd... omdat hij zijn auto voor een particuliere ingang had geparkeerd. Stel u voor: daar hebt u maanden geblokt op het door zijn hand geschreven boekje met verkeersregels; en als u het werkelijk in al zijn knepen kent, en daarvan een voldoende proeve hebt afgelegd, gaat die alwetende betweter, die u keer op keer voor uw rij-examen kon laten zakken, zelf op de bon!

Persoonlijk heb ik nog een zeer menselijk pretje met dat verkeersboekje beleefd. Op het theoretisch deel van mijn rij-examen moest ik een vraag beantwoorden over vluchtheuvels. Zeer bewust sprak ik daarbij van „voorbijrijdende vluchtheuvels”. De examiner zei: u bedoelt het anders, die vluchtheuvels rijden niet maar ú rijdt ze voorbij. Dat had ik ook gedacht, zei ik timide, maar zo staat het met vette letters in het officiële instructieboekje, pagina zoveel. De examiner keek het terstond na en de rest van het examen was een plezierige uitwisseling van verkeersgein, waarbij het hele examen vergeten werd.

Wanneer de overheid haar ambtenaren hoger aanslaat dan gemene burgers, hen doet delen in haar gezag, kan er een streven ontstaan om in de ambtenaar een supermens te zien. Bij de overheid werken meer dan een half miljoen mensen, voor zover die werken. En dat tegenover vier miljoen andere werkers. In een communistisch land liggen die verhoudingen gans anders. Daar is ook de meneer die uw schoenen poetst een ambtenaar; en de mevrouw die u appels verkoopt een ambtenares. En dan is het geen voorrecht meer, in overheidsdienst te zijn. Dan houdt alle persoonlijk gewicht op. Dan is er niemand meer, die naar uw uitspraak luistert, zelfs niemand die tijd heeft voor inspraak. Dan zijn alle mensen weer gewone mensen als u en ik. En de overheid bestaat in de Raad van Enkelingen, die voor een aantal jaren de lakens uitdeelt om dan te worden verjaagd door andere kameraden, die rechten op staatspensioen willen verwerven. Zo keert de wal elk schip.

Maar aan al deze dingen denkt u, wanneer we aan onze overheid denken. En met al dat betuttelen, die wetgeving, die aanslagen en opkomstplichten, die tellingsdwang en die

D. W. L. Milo - Vierhouten

dienstplicht, die participatie in westeuropese avonturen en die slappe houding tegenover binnen- en buitenlandse ordeverstoorers... welt zo nu en dan een nijdig woord naar uw lippen. Niet netjes maar wel van harte gemeend.

En toch. Als de bijbel ons wijst op onze houding tegenover de overheid, is zij niet mis te verstaan. Als wij de Schrift eren moeten wij de overheid eren — daar is niet aan te ontkomen. De keizer geven, wat des keizers is. Ook al is hij een gehate usurpator in Rome of Berlijn. Want zijn gezag zou hij niet hebben, als God het hem niet schonk. En de belastingmensen verrichten hun werk „in dienst van God”, zegt de bijbel. Daarom moeten we ons goed gedragen, niet alleen om straffen te ontlopen, maar ook terwille van ons geweten. Daarom moeten we ieder geven wat hem toekomt: aan belasting, aan rechten, aan ontzag en aan eerbied. (Rom. 13 naar de vertaling van Anne de Vries).

Zoals het vijfde gebod ons beveelt onze vader te eren (zelfs als hij een dronkaard is), onze moeder lief te hebben (zelfs al zou ze zich misdragen) en geduld hebben met een overheid die zich — menselijk gesproken — allesbehalve respectabel gedraagt. Het behaagt de Heere ons door die instantie te regeren, en ons zodoende een stil en gerust leven te schenken, in alle eerbaarheid.

Die volkstelling dus? Gewoon meedoen natuurlijk. Zonder de term „protest” op het formulier te schrijven. Zonder te knokken over de naam van uw kerk. Zonder vrees te doen blijken voor misbruik. Zonder garanties voor geheimhouding te eisen. Zonder capsones alzo. De beste overheids garanties zijn waardeeloos in deze gecompliceerde samenleving — maar in Gods hand zitten we altijd goed.

En als u vanavond laat een rood lampje op de weg voor u krijgt — dan wel stoppen natuurlijk. Het kan een overheidsdienaar zijn. Maar u mag uw portier op slot laten en door het raampje spreken. Het kan even goed een misdadiger zijn.

Wij lazzen dezer dagen in de krant.....

„Kuiterts veelvoudige geweldpleging”

Onder dit opschrift schreef dr E. Masselink in „Waarheid en Eenheid” het volgende:

De Synode van Amsterdam 1967/68 „heeft niet uitgesproken dat men Adam voor een historisch persoon moet houden” volgens prof. Kuitert in een vraaggesprek opgenomen in de Rotterdammer van 13, 14, 15 jan. j.l.; (terwijl die Synode sprak van „de fundamentele betekenis die de Schrift in het Oude en Nieuwe Testament, o.m. in Rom. 5, aan deze geschiedenis toekent”).

Over de Synode van Sneek-Luntenen: „ik voel mij in geen enkel opzicht veroordeeld door de Synode... Welnu, dan kan ik over de aan de orde zijnde zaken vrij blijven schrijven en praten”; (hoewel die Synode uitsprak: „dat de ontkenning door dr Kuitert van de historiciteit van de zondeval niet in overeenstemming is met hetgeen de synode van Amsterdam heeft aangewezen”).

Het gespreksdeputaatschap is: „de proeftuin voor mensen die ook bij verschil van inzicht samen hun

geloof willen belijden” volgens Kuitert; (terwijl de Synode zei: „om het gesprek voort te zetten in een ernstig zoeken naar onderlinge eenheid ook in die zaken waarin duidelijk verschil van mening openbaar werd”).

Over Judas vs 6 en 2 Petr. 2 vs 4: „deze paar verzen over de gevallen engelen hadden ook best uit de bijbel kunnen blijven” (Kuitert in vraaggesprek).

Het is verdrietig, dat terwijl de Synode nauwelijks gesloten is, prof. Kuitert zo openlijk tegen haar ingaat, haar gespreksdeputaten de wetten leest en enkele verzen uit de Bijbel wil schrappen.

We willen deze houding signaleren als een vorm van geweldpleging. Kuitert legt zijn visie aan Amsterdam op, aan Sneek, aan het gespreksdeputaatschap, ja aan de Bijbel zelf.

In het Amsterdams Kerkblad van 15 januari j.l. schreef dr Kunst: „we zullen elkaar op de bijbel en op het confessioneel accoord van gemeenschap moeten aanspreken”; akkoord; maar Kuitert laat zich christen-zijn in deze tijd en wereld met hem niet eens niet aanspreken. Hij doet nu reeds de deur dicht. Heel jammer! Omdat we zo aan het gesprek over het toekomen.

Wie moet nu de stormbal hijsen voor de storm die Kuitert ontkent?

Wie doet dat nu *nóg* niet?

het einde van de gereformeerde universiteit

De 6e februari is een uitermate belangrijke dag geworden in de geschiedenis van de Vrije Universiteit. Zij is toen opgehouden een gereformeerde universiteit te zijn. Met 213 van de 274 uitgebrachte stemmen werd namelijk op die dag een nieuwe grondslag aangenomen. Het aantal uitgebrachte stemmen — dit tussen twee haakjes — was wel ontstellend klein! Na enorm veel studie en overleg was in de jaren zeventig de oude grondslag gevonden en geformuleerd. De oprichters van de V.U. waren er op uit voor altijd het gereformerd karakter van de V.U. te garanderen voor zover dat menselijk mogelijk is. Enorm veel is er over die grondslag geschreven. Hun werk is wat dat betreft tevergeefs geweest. Als wetenschappelijke inrichting is de Universiteit geheel in de trend van deze tijd een nieuwe koers ingeslagen.

De oude grondslag luidde als volgt:

„De vereniging staat voor alle onderwijs, dat in haar scholen wordt gegeven, geheel en uitsluitend op de grondslag der gereformeerde beginselen en erkent mitsdien als grondslag voor het onderwijs in de godgeleerdheid de 3 formulieren van enigheid, gelijk aan die in het jaar 1619 door de nationale synode van Dordrecht voor de Nederlandse Gereformeerde Kerken zijn vastgesteld; een zodanig gezag daaraan hechtende, als genoemde synode, blijkens haar eigen handwijze en haar akten, aan de belijdenisgeschriften der Nederlandse Gereformeerde Kerken heeft toegekend”.

De nieuwe grondslag is de volgende:

„De vereniging staat voor alle arbeid die van haar uitgaat, met name voor het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek dat aan de Vrije Universiteit plaatsvindt, op de grondslag van het evangelie van Jezus Christus, dat naar de openbaring in de Heilige Schrift de mens in zijn gehele leven oproept tot de dienst en verheerlijking van de ene God, Vader, Zoon en Heilige Geest, en daarin tot dienst aan de medemens.

Over de theologie wordt apart gezegd: „Het wetenschappelijk onderwijs in de faculteit der godgeleerdheid omvat mede de voorbereiding tot het ambt van dienaar des Woords. Ter dezer zake kan de vereniging overeenkomsten met kerken aangaan”.

Prof. Polman doorzag de betekenis van deze grondslagwijziging ten volle toen hij opmerkte dat de nieuwe grondslag ook door Anglikanen, Luthers, Rooms-katholieken en Grieks-orthodoxen kan worden ondertekend en dat als een hoogleraar uit een van deze kerken zich meldt hij op grond van de nieuwe grondslag niet kan worden geweerd.

Natuurlijk is het mogelijk dat hoogleraren gereformerd onderwijs geven en zich wijden aan gereformeerde wetenschapsbeoefening. Maar de bestuursinstanties kunnen dit niet langer meer eisen en garanderen.

Wat op 6 februari is geschied is een nieuw en zeer diep ingrijpend moment in de liquidatie van het „Calvinistisch Reveil” uit de vorige eeuw. Het „wonder van de negentiende eeuw” verdwijnt al verder achter de horizon.

het conflict in Noord-Ierland

Nog steeds duurt de misère in Noord-Ierland, in Ulster, voort. Bijna dagelijks leest men er over in de

krant. In „In de rechte straat” schreef een dame die blijkbaar goed op de hoogte is met de toestand daar over de essentie van het conflict het hier volgende artikel.

Ulster staat de laatste tijd wel erg in het nieuws. Explosies, schietpartijen, bommen en relletjes, dat alles was interessant genoeg voor de pers, radio en televisie. De kranten vertelden over gevechten tussen rooms-katholieken en protestanten met de onvermijdelijke en verschrikkelijke gevolgen daarvan. De publieke opinie in Groot-Brittannië en in de gehele wereld was óf voor de rooms-katholieken óf voor de protestanten. De meesten wisten niet goed wat ze moesten denken. Het leek allemaal zeer verward en onoverzichtelijk.

Wat gebeurt er toch in Noord-Ierland? Is het waar dat de rooms-katholieken die in Ulster wonen, de „underdogs” (verdrukten) van de maatschappij zijn en dat de protestanten hen op onrechtvaardige wijze overheersen? Is deze strijd een godsdienstoorlog, een gevecht van protestanten voor het protestantisme en van rooms-katholieken voor het rooms-katholicisme? Of gaat het om andere belangen? Om enige kijk te krijgen op de situatie in Ulster, zal het goed zijn een blik te werpen op de geschiedenis van Noord-Ierland.

In 1921 sloot het overwegend rooms-katholieke Zuid-Ierland na een lange strijd een verdrag met Groot-Brittannië, en werd een zogenaamd „dominion”. Noord-Ierland, met zijn overwegend protestantse bevolking die van Schotse afkomst is, kreeg een bepaalde tijd om te beslissen over aansluiting bij Groot-Brittannië, of vereniging met de zojuist opgerichte Ierse Vrijstaat. Een commissie werd aangesteld die de grens tussen noord en zuid moest vaststellen „in overeenstemming met de wensen van de bewoners, voor zover de economische en geografische toestand dat toeliet”.

De bevolking van Noord-Ierland sprak zich in een vrije verkiezing met grote meerderheid uit voor eenheid met Engeland. Het werd een integrerend deel van het Verenigd Koninkrijk, met zijn eigen grondwet en parlement. De rooms-katholieke zuiderburen betreurden dit zeer en verzetten zich bitter tegen deze beslissing van Noord-Ierland. Felle gevechten braken uit. Een organisatie, genaamd het Ierse Republikeinse Leger (nu illegaal, maar nog steeds erg actief), keerde zich met harde hand tegen de mannen van Ulster. Er waren zware verliezen aan beide kanten, en veel dappere mannen verloren toen hun leven. Zuid-Ierland, dat het Noorden beschouwde als een deel van „haar land”, weigerde de grondwet van Noord-Ierland te erkennen. Men spreekt in het zuiden over Ulster als „de zes graafschappen”, en daar men zich realiseert hoe belangrijk Ulster is voor zijn economie, heeft men gezworen dat men eenmaal Ulster zal heroveren.

Noord-Ierland heeft sinds het ontstaan 50 jaar geleden, grote vooruitgang geboekt. Industrie en handel zijn tot ontwikkeling gekomen, en sinds het einde van de laatste wereldoorlog is de economie sterker geworden, doordat vele nieuwe fabrieken zijn ontstaan die aan duizenden arbeiders werk verschaften. De landbouw heeft nu ook een stevige basis gekregen, met vaste afzetgebieden en waarborgprijzen voor boeren. De sociale voorzieningen zijn uitgebreid en worden op gelijke hoogte gehouden met die in andere delen van Groot-Brittannië. Een uitgebreide gezondheids- en ziekenvoorziening is in werking, en het schoolstelsel is grondig gemoderniseerd.

In tegenstelling tot Noord-Ierland, is Zuid-Ierland niet zo gelukkig geweest. De rooms-katholieke kerk staat nog steeds nagenoeg aan het hoofd van de staat, en zoals bij alle landen waar de rooms-katholieke kerk het openbare leven beheerst (beheerste), is de bevolking er arm. De lonen liggen lager en de sociale voorzieningen zijn minder gunstig. Als we dat bedenken, dan zal het ons niet meer verbazen dat veel inwoners van Zuid-Ierland naar het Noorden zijn verhuisd. Alleen al in Londonderry zijn de laatste jaren duizenden uit de Republiek van Ierland komen wonen. Zij genieten dezelfde voordelen als ieder ander burger in Ulster en over het algemeen zijn zij zeer tevreden in een land te wonen, waarvan zij echter de grondwet niet erkennen.

Van de stichting van Noord-Ierland af, zijn pogingen gedaan door het Ierse Republikeinse Leger, om de vrede van het land te verstoren en het rijk te maken voor een overname door het zuiden. Deze pogingen hebben gefaald en werden snel de kop ingedrukt door een goed geoefende en gedisciplineerde politiemacht en een vrijwilligerscorps, de Ulster Special Constabulary. Maar naarmate de rooms-katholieke bevolking in Noord-Ierland toenam, werd een andere tactiek toegepast. Vurige republikeinen uit het zuiden, socialist en communisten, drongen het land binnen. Ze maakten misbruik van de toestand en proklameerden de rooms-katholieke minderheid tot hun „operatieterrein”. Zij porden aan tot ontevredenheid en ruiden op tot twist. In het begin luisterden slechts enklens, maar de opruiers bleven komen met hun leugens en bleven ontevredenheid zaaien, totdat de mensen hen

begonnen te geloven. Woningen, werk en stemrecht, waren de drie hoofdpunten. De pers bemoeide zich er mee en deed het bijna voorkomen alsof de rooms-katholieken in Noord-Ierland geen huizen hadden, geen werk en geen stemrecht. Niets is verder van de waarheid af. Meer dan 100.000 huizen zijn sinds de tweede wereldoorlog in Noord-Ierland gebouwd door de overheid; ongeveer 52% van deze woningen is toegewezen aan rooms-katholieken die ongeveer 1/3 van de bevolking uitmaken. De overgrote meerderheid van de werkgevers in Ulster is protestant. Behoudens een enkele uitzondering hebben zij rooms-katholieken in dienst, terwijl, omgekeerd, de rooms-katholieke werkgevers geen protestanten in dienst hebben. En dat geldt speciaal voor de stad Londonderry. Wat betreft het stemrecht: iedere burger van 18 jaar en ouder, of hij nu rooms-katholiek of protestant is, mag stemmen bij de verkiezingen van afgevaardigden voor het parlement van Ulster (Stormont) of van Groot-Brittannië (Westminster). Het traditionele Britse beleid wordt enkel gevolgd bij de verkiezingen voor het gemeentebestuur. Alleen huiseigenaars mogen hun stem uitbrengen voor de aanwijzing van gemeenteraadsleden. Dat mag dan ook iedere huiseigenaar, ongeacht zijn godsdienst, rang of stand.

Nee, het gaat eigenlijk niet over zogenaamde gelijkheid van burgerrechten, maar om het bestaan van Ulster zelf. Mej. Bernadette Devlin, Westminster afgevaardigde voor Midden-Ulster, verklaarde onlangs openlijk in Zweden, dat zij vecht voor een verenigd socialistisch Ierland. Wat Ulster in beroering brengt, is dus eigenlijk geen godsdienstige, maar een politieke kwestie. Het is een treffen tussen de man uit Ulster die zijn land liefheeft en er trots op is Brit te zijn, en de nationalistische Ier die wil dat Ulster deel wordt van de Ierse Republiek. Maar de strijd wordt niet gevochten om godsdienstige motieven. Er zijn veel rooms-katholieken en protestanten die de recente gebeurtenissen betreuren, en die gekant zijn tegen geweld. Slechts de extreme elementen aan beide zijden brachten de zaak op de straat, met de bekende rampzalige gevolgen.

De problemen die Ulster heeft, zijn beslist niet uitzonderlijk. Washington, Trinidad, Parijs, Japan — ze brengen alle dezelfde berichten: onrust en ontevredenheid, geweld en wanorde. Dat alles is normaal geworden in onze tijd.

Correctie. In het berichtje over de Vrije Evangelisch-Theologische Faculteit te Bazel dat vorige week in „Opbouw” stond is een zinstorende fout ingeslopen. Aan het slot daarvan leze men: *Een confessionele grondslag bezit deze faculteit NIET.*

KERKNIEUWS

Beroepen: te Bilthoven-B: ds J. Rijnveld te IJmuiden; te Harderwijk-B: ds J. Bomhof te Berghem; te Goes-B: ds B. de Vos te Ten Boer.

Bedankt: voor Ede-Wageningen-B en voor Hoogkerk-B: ds M. Brandes te Hengelo; voor Lincoln (Can.): ds P. Kingma te Smithers (Can.).

Verklaring — Als kerkeraad van de Gereformeerde Kerk van Emmen-Zuid hebben wij ons opnieuw bezig gehouden met een beslissing van 1945, waarbij wijlen broeder W. Noorlag als ouderling geschorst werd voor de tijd van drie maanden.

Het blijkt moeilijk te zijn het geheel van de omstandigheden waaronder deze schorsing plaatsvond, na ruim 25 jaar te reconstrueren, maar wij menen ons niet aan onze verantwoordelijkheid ten aanzien van deze beslissing te mogen onttrekken, terwille van het recht in Gods Kerk en van de plicht de eenheid van allen die hun zaligheid in Jezus Christus hebben, te zoeken.

Met nadruk willen wij voorop stellen ervan overtuigd te zijn dat de toenmalige kerkeraad te goeder trouw gehandeld heeft en niets anders beoogde dan het heil van de aan hem toevertrouwde kudde en het voorkomen van een scheuring; terwijl wij er eveneens van uitgaan dat broeder Noorlag oprecht meende om des gewetens wille niet anders te mogen handelen dat hij deed.

Uit de notulen van die tijd blijkt dat de moeilijkheden zich hebben toegespitst toen broeder Noorlag een vergadering had geleid waarop het standpunt der bezwaarden werd

toegelicht. De kerkeraad meende dat hierdoor de eenheid der kerk in gevaar was gebracht. Na een verklaring van broeder Noorlag dat hij zich niet kon onderwerpen aan de synodale beslissingen, werd in de vergadering van de kerkeraad van 19 oktober 1945 besloten tot schorsing over te gaan.

Het punt waarop wij als huidige kerkeraad menen tot herziening van deze uitspraak te moeten overgaan, is de in het besluit aangevoerde en in de brief van 20 oktober aan broeder Noorlag genoemde schorsingsgrond, die als volgt luidt:

„...het niet kunnen aanvaarden der leerbesluiten der Synode, en het niet erkennen derzelfde binding dier uitspraken.”

Als huidige kerkeraad zijn wij van mening dat deze afwijzing van de synodale beslissingen nimmer een grond had mogen vormen voor de schorsing van een ambtsdrager, dit te meer daar wij menen dat de verbondsbeschouwing van de toenmalige bezwaarden, naast de door de synoden geformuleerde opvattingen ten volle past binnen het raam van de gereformeerde belijdenis. In de terzijdestelling van de vervangingsformule in 1959 is deze ruimte door de meeste vergadering onzer kerken ook metterdaad gegeven, hoewel zij daaraan helaas niet de consequentie heeft verbonden de eerder genomen tuchtmaatregelen te herzien.

Onzerzijds willen wij ten aanzien van het kerkeraadbesluit van 1945 verklaren dat wij de schorsing van broeder Noorlag op grond van zijn opvattingen niet langer voor onze rekening nemen en de toen genomen beslissing van rechtskracht beroven.

Voor onze schuld in dezen roepen wij de vergeving in van de Koning der Kerk en van allen die door de in 1945 genomen beslissing in gewetensnood zijn geraakt.

Voor de kerkeraad
der Gereformeerde Kerk
te Emmen-Zuid,

G. Heijerman, praeses
F. de Vries, scriba

Emmen, januari 1971.

ADRESSEN

Dordrecht: scriba: Ad van Vugt, Adolf van Nassaustraats 33, Dordrecht. **Wormer:** scriba: D. Dekker, Gele Lisstraat 72, tel. 02982-1780. **Gorinchem:** ds A. Koers, Dorpsstraat 134, Wormer, tel. 02982-1594.

DE GEREFORMEERDE KORR. KLUB, Postbus 58, Den Helder;
zoekt dames- en heren-leden in alle leeftijden.

Redactieleden

Ds H. Amelink, Prof. dr H. J. Jager, D. W. L. Milo, Prof. C. Veenhof, Ds G. Visee, Drs H. E. S. Woldring.

Adres van de Redactie

Ds H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.), tel. 0 1843 - 232.

Gereformeerde Persvereniging „Opbouw”

secretaris-penningmeester: W. Kaper, van Lynden van Sandenburglaan 16, Utrecht. Tel. 0 30 - 711450. Giro 448367.

Administratie abonnementen:

Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220, Zeist. Tel. 0 3404 - 12452.

Abonnementsprijs

f 15,— per jaar (bij vooruitbetaling) Zeist. Giro 233117.
Advertentieprijs ... 20 ct per mm.
Familieberichten ... 15 ct per mm.

BESPREEK VROEGTIJDIG
UW VAKANTIE
bij

DE VELUWERAND-ELBURG

Uitgebreide reisgidsen liggen klaar.

Bel vandaag nog:

Elburg — 05250 - 1751 - 1185
Kampen — 05202 - 3533
Apeldoorn — 05760 - 17265
IJsselmuiden — 05202 - 5090

HEERDE - VELUWE

Voor vakantie te huur
onze

vrijstaande woning

Dicht bij bos en dorp.

6 slaappleatsen.

Nog vrij vóór 24 juli 1971.

B. VAN OMMEN - HAGESTRAAT 1a - HEERDE

Alleenstaand meisje,
25 jaar,

zoekt leuke vriendin

om samen op vakantie te gaan.

Brieven onder no. 262 bureau Opbouw, Slotlaan 220, Zeist.

Ons vakantie reisplan 1971

OOSTENRIJK

Een unieke jongerenreis naar het Bregenzerwald van 12-21 juli. De boerderij van de fam. Flatz in het bergdorp Schwarzenberg geeft ons volop gelegenheid van deze kampeerreis te genieten.

Omdat de aanvraag overweldigend is, werd een mogelijkheid gecreëerd voor de tweede bus.

De prijs bedraagt 275 gld (all in).

Aanmelden bij de reis/kampeerder J. Wijnsma, Langrousterwei 296 A, Ooster Nijkerk, tel. 05192 - 293.

ITALIE

Een gezellige vakantie reis naar Limone met vele mogelijkheden tot excursies o.a. Venetië en Verona.

Deze volledig verzorgde hotelreis naar het Gardameer, staat open voor jongeren, alleenstaanden en echtparen.

Duur van de reis 13 dagen. Vertrek 12 juli, thuiskomst 24 juli. Prijs 450 gld (all in).

Folders op aanvraag.

Inlichtingen Ds S. Wijnsma, Zaan 21, Zwolle, tel. 05200 - 32064.